

T1. Güzellik Hapishanesi Frederic Beigbeder' in 'Pardon Nasıl Yardımcı Olabilirim?' Kitabının Eleřtirisi²

Burak AKYÜZ³

APA: Akyüz, B. (2024). Güzellik Hapishanesi Frederic Beigbeder' in 'Pardon Nasıl Yardımcı Olabilirim?' Kitabının Eleştirisi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (40), 1095-1098. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1502245>.

Frédéric Beigbeder' in 'Pardon Nasıl Yardımcı Olabilirim?' adlı kitabı etkili bir popüler kültür eleştirisi örneği olarak karşımızda durmaktadır. Beigbeder, 1965 'te Paris' te doğmuştur. On yıl dünyanın en ünlü ajanslarında reklam yazarı olarak çalışmıştır. Ona dünya çapında ün kazandıran *99 FF (3.900 TL)* adlı eseri olmuştur. Roman Türkiye' de *3.900 TL*, ardından *4.900 TL*, ve son olarak da *9.900 TL* adlarıyla yayınlanmıştır. Adıyla fiyatının oluşturduğu paralellik bakımından ekonomik düzene getirdiği eleştiri açısından öncüllük taşımaktadır bu kitap. Ardından '*Aşkın Ömrü Üç Yıldır, Aşkın Ömrü Evde Uzar, Ecstasy Öyküleri, Kuzey Kulesi 107. Kat ve Romantik Egoist*' adlı kitapları yayımlanmıştır. Reklamcılıktan ayrılan yazar, edebiyat eleştirmenliğini sürdürmekte ve Fransa'da Flammarion Yayınevi'nde editör olarak çalışmaktadır. (Beigbeder, 2011:1).

Yeni Dünya Düzeni' nin, yeni 'yetenek'lerinin peşinde koşan Octave adlı ajans temsilcisi, komünizm sonrası Rusya'sının plastik güzelleri içinde 'Kapitalizmencilik' oynamaya başlar. Paranın yönettiği düzende yeni ve genç kadınların peşindedir. Daha ucuz olduğu için işin kaynağına kendini bırakır.

'Pardon Nasıl Yardımcı Olabilirim?', Beigbeder' in diğer kitaplarıyla aynı izlekte ilerliyor. Okuyucu ilk başta kendini yazar tarafından özyaşamöyküsel bir serüvenin içinde buluyor. Her ne kadar yazar üçüncü tekil kişiyle (Octave) buna mesafe katsa da, tümcelerdeki açık sözlülük hemen kendini ele veriyor.

Octave, Rusya' daki özgürlük, tutsaklık ve din üçgenine sıklıkla vurgu yapıyor. İngilizcenin her yere olduğu gibi buraya da hakim olduğunu bize itiraf ettikten sonra, kendisini 'Avrupalı' görmenin bizim

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alımdı – Turnitin, Oran: %10

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Kitap Eleştirisi, **Makale Kayıt Tarihi:** 27.04.2024-**Kabul Tarihi:** 20.06.2024-**Yayın Tarihi:** 21.06.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1502245

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² **Statement (Thesis / Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 17

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Book Review, **Article Registration Date:** 27.04.2024-**Acceptance Date:** 20.06.2024-**Publication Date:** 21.06.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1502245

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

³ Dr., Bağımsız Araştırmacı / Dr., Independent Researcher (İstanbul, Türkiye), burakakyuz1@gmail.com, **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-3538-6372>

için ya da başkaları için ne ifade edeceğini sorgulamaya başlıyor. Ona göre Rus dindarlarının büyük bir bölümü sadece Tanrı' yı kapitalizme yeğledikleri için tam inanmadan Tanrı' ya sığınıyorlar. Yazar, aynı komünizmin mahkemesinin kurulmasını savunan Vladimir Bukovski gibi kendisiyle hesaplaşması gereken bir Rusya' nın altını çiziyor. Buraların kitabın belki de en protest duygularının bulunduğu yerler olduğuna bizi ikna eden tümcelerinin birinde: *'Moskava' yı Las Vegas' a çevirmek ve sonunda Kilise' ye dönerek namussuzluklarımızı başışlatmak için, yetmiş sene boyunca devrim yapmak iyi fikir doğrusu'* diyor. (Beigbeder, 2008: 69).

Octave, modern dünyada aynılaştırılan ve sömürülen güzellik anlayışına, aslında 'içeriden' bir eleştiri yapmaktadır. Bir yetenek avcısı olarak yeni güzellik bulma yoluna düşerken, birdenbire kendini çıkışsız ikilemlerin içinde bulur. Her şeye sahip olma yarışında aslında kimsenin hiçbir şeye sahip olmadığını bu sefer kendi kurmayı planladığı tuzağın içinde görür. Yetenek avcılığı bir tuzaktır ona göre.

Kanımcı Beigbeder, modern çağın filozoflarından biridir. Günümüz insanının (özellikle de kent insanının) nasıl bir düşünsel kangrenle baş başa kaldığını gözlerimizin önüne serer. 3.900 TL kitabından itibaren her şeyin satın alınabilirliği paradigmasını bu kez genç güzellik (!) üzerinden bize sunuyor. Beigbeder, bu anlamda bir 'modern dünya kaşifi' olarak karşımızda duruyor. Yazarın bu kitabını okuduğumda modern dünya değerlerinin artık çok paranoyakça bir zemin üzerine oturduğuna ve bu zeminin artık kapital sistemle boğuşacağına ikna oluyorum.

'Pardon Nasıl Yardımcı Olabilirim?' de Beigbeder, son zamanlarda yükselen ırkçığın beslenme kaynaklarından biri olarak da güzellik yarışmalarını gösteriyor. Güzelliğin pazarlanması ve sömürülmesi ekseninde bu yarışmaların insan güzellikini –özellikle kadın güzellikini demiyorum- tek tipleştirmesi ve belli ülkeleri eksenine almasını irdeliyor. Çünkü yazara göre güzellik yarışmalarında bariz bir 'Slav' etkisi vardır. Bu da ırkçılığı hortlatan etmenlerden biridir.

Octave, cinsellikle aşk arasında bir paralellik kuruyor bir çok yerde. Ama orta yaşlarını yaşayan bir manken ajansı temsilcisinin hala aşk arayan bir kıvamda olması da huzursuz ediyor kahramanı. Ve bir yerde kitabı özetleyen tümceyi çıkarıveriyor ağzından: *'Beyler, amacımız gayet basit; üç milyar kadın aynı kadına benzemek istesin. Ve benim meselem bunun hangisi olacağını bulmak.'* (Beigbeder, 2008: 71).

Diğer kitaplarıyla da beni ortak heyecana sürükleyen en temel yaklaşım, Beigbeder' ın güçlü söz işçiliği. Tabii ki Mahmut Özişik 'ın çeviri titizliği... İnsanı adeta ukala olmaya kıskırtan edebi bir 'farkındalık'. Serserice bir 'çok bilmişlik'... Yarattığı yapay olmayan atmosferde aslında dünyevi sorunları sıralasa da çok de eğleneceğiniz bir roman *Pardon Nasıl Yardımcı Olabilirim?*

Tekdüze dilden, basmakalıp öykülerden sıkılan okuyucu için gerçekten 'yardımcı' olacak bir kitap. Kitabın ana kahramanı Octave, çalıştığı mankenlik ajansında elde ettiği bulguları okuyucuyla paylaşmaktadır. En önemli sorunlardan birinin ırkçılık olduğunu okuyucuya tekrar hatırlatmaktadır. Çok fazla erkeğin sarışın kadını arzulamasının altında tipik bir faşizan duygu olduğunu belirtmektedir. Buraların daha destekleyici argümanlarla yürümesi gerektiğini düşünmekteyim. Öyle ki buradan Nazilerin de sarışınlarla ilgi duyduğunun altını çiziyor. Hitler'in ilk işgal ettiği yerin Çekoslovakya olması da Hitler'deki Slav hayranlığı olarak yorumlanıyor yazara göre. Buradan, fotomodel arayışı içinde olanların ari ırklara daha çok saygı duyduğunu anlatmaktadır. Açık renk gözler, sağlıklı diş yapısı, güçlü beyazlık gibi özelliklerin güzellikte başat öğeler olduğunu söyler. Evet Beigbeder'a göre güzellik yarışmaları düpedüz faşizmdir ancak okuyucuyu ikna etme adına kitabın daha çok referansa ihtiyaç

duyduğu da ortadadır. Güzelik yarışmalarında belli bir ırkın öne çıkması en çok vurgulanan konulardan biridir. Burada güzelliğin sömürülmesi ve bir hapishane haline getirilmesi söz konusudur. Güzelik kavramı burada paradoks oluşturarak, bir hapishane haline gelmektedir. Belli kavramlar, belli insanlara hapsedilmektedir.

Burada sözü edilen güzelik, bir diktatörlük oluşturmaktadır. Belli ülkelerin ve ırkların kadın bedenleri öne çıkmaktadır ve diğer kadın bedenleri üzerinde bir hüküm olmaktadır. Bu kendinden oluşan diktada, idealleştirilen kadın bedeni emlak reklamlarından, şampuan tanıtımlarına kadar her alanda kullanılıyor; yani sömürülüyor. Bu sömürü düzeni bir agresiflik oluşturuyor ve buralardan beslenen ırkçılık, Neonazi hareketleri tarafından organize edilen Hitler'in doğum günü partilerine, Yahudilere yapılan zulümlere, siyahların dövülmesine, Kafkasların öldürülmesine, Çeçenlerin bombalanmasına kadar uzanıyor yazarın yorumunda. Yazar, bir Fransız olarak kendi ülkesindeki sorunlara da yorum yapıyor. Çünkü benzer sorunların Fransa'da da olduğundan şikayet ediyor. Göçmen çocuklarına yıllarca suçluymuş gibi davranılması ve sonunda bu çocukların onlara ideal dünya olarak sunulan otomobilleri ve otobüsleri ateşe vermeye başlamasının ironisini açıklıyor. Beigbeder, aşırı sağ iktidara bu kadar yakın ülkenin sadece Fransa olmadığını da vurgulayarak, komşu Avrupa ülkelerinde de bu yaklaşımın yayıldığını açıklıyor. Fransa'nın göçmen politikasının yanlışlığının eleştirisi romanda ilk etapta eklektik gibi duruyor. Ancak kitabın genel içeriğiyle ilişkili olduğunu söyleyebilirim. Beigbeder, sarkastik bir isyan atmosferi oluşturuyor. Hatta yazar, 'Yahudilerin soykırımı uğramasından dolayı mı yeni bir Avrupa inşa edildi?' diye soruyor. Soykırımı ölen altı milyon ölünün yerine Slav egemenliği mi getirilmek istendi? Kitabın genelde kendine dert ettiği bu güzelik paradoksunda, yeni dünya düzeninde bu kadar Slav ırkın güzelliğinin ön planda olması yazara göre bir rastlantı değil.

Octave karakterinin yazarı ve söylemlerini temsil ettiğini söyleyebiliriz. Pahalı bir kent olan Moskova'da, yeni modeller ve yeni güzelikler bulup ajansında parlatmak isteyen Octave, bu anlamda 'mükemmel' olanı aramaktadır. Bunu da bedende aramaktadır. Bu arama süreci Octave'a 'erkeksi' haz da vermektedir ve bu anlamda kendini şanslı hissetmektedir. Bir mankenlik ajansı için çalışan Octave, dünyadaki ideal kadınların peşindedir ve diğer kadınların onlara benzemek için zaman ve para harcamasını istemektedir. Tüm diğer kadınlar buradaki yüzleri ve bedenleri örnek alacaktır. Bu kitap, sadece kadın bedeninin sömürülmesini değil, aynı zamanda günümüz kapitalist düzeninin insanları 'aynı' laştırma çabasının da bir karşılığını da anlatıyor. Tüm kadınlar, ideal güzel olan kadına benzemeye çalışacaktır. Herkes gibi olmaya çalışırken 'hiç kimse' haline gelen kadınların hikayesi karşımıza çıkıyor. Kitap, kapitalizmin acımasızlığını anlatırken, Octave'in bireysel hikayesini de paralelde aktarıyor. Bir Rus kadını Lena'yla tanışan Octave, onda daha samimi duygular hisseder. Kendine göre aşık olduğu ilk kadındır.

Octave, özgürlük kavramının sandığımız kadar kolay olmadığını da anlatır. Bu anlamda dünya hiçbir zaman özgür olmamıştır. Bu kitap, bunu anlayama çalışan ve sonunda anlayan bir adamın öyküsünü anlatır. Bireysellik ve topluma ait olma arasında gidip gelen ve her iki tarafta da bocalayan kişinin mizahi bir eleştirisini barındırır.

Kaynakça

- Beigbeder, F. (2008). *Pardon Nasıl Yardımcı Olabilirim?* Doğan Egmont Yayıncılık Ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
- Beigbeder, F. (2011) . *Bir Fransız Romanı*. Sel Yayıncılık.
- Beigbeder, F. (2001) . *Aşkın Ömrü Üç Yıldır*. Doğan Egmont Yayıncılık Ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
- Beigbeder, F. (2002). *Ecstasy Öyküleri*. Doğan Egmont Yayıncılık Ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
- Beigbeder, F . (2001). *4.900 TL*. Doğan Egmont Yayıncılık Ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
- Beigbeder, F. (2002). *Aşkın Ömrü Evde Uzar*, Doğan Egmont Yayıncılık Ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
- Beigbeder, F. (2006). *Romantik Egoist*, Doğan Egmont Yayıncılık Ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.